

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 12. januarja 2017 - Leto XXVII, št. 2

stran 2

ZIMSKA IDILA ZA POHODNIKE

Življenje Slovencev v besedi in sliki
stran 3

Od kisele repe do spejvanja
stran 4

Kak lepo vreme je bilau ...
stran 8

Svojo ne damo, ka je drugoga, neščemo?!

Pri nas v Porabji je skurok naaupak, vse radi vzememo, ka je od drugoga, svojo pa brž tadamo ali tanjamo. Nej ka bi zdaj na lagvo brodili, nejsmo mi tauvajge, ne kradnemo, liki tanjamo svoje šege, navade pa vzememo vogrske, štajerske, meričke...

Tau se je najbolje vidlo zdaj pri zimski svetkaj, za štere smo gnauksvejta telko lejpi naši slovenski navad meli. Začnilo se je 13. decembra, na Licijovo. Eške gda sem dja v šaulo ojdla, so moji vrstniki (samo podje) v Sakalauvci zazranka rano s prkauli lejtalil od iže do iže, dvorišče s slamov potrausili, pred vertinjo pokleknilil pa »kokodakali«: Kokodak, kokodak, vaše kokauši naj telko djajc znesejo, kak na pauti kamenja... pa tak tadale. Na konci so pa zmolili Očenaš. Že dolgo nejga k ižam pojbičov 13. decembra. Na Gorenjom Seniki so pa ojdle bejle Licije s ščetom. (Vejdrik zadnji, steri se je naravno za bejlo Licijo, je bijo zdaj že pokojni Šulič Joži, steri je ešče v Varaši Avstrijcom dojmameu črevlje s ščetom. Naj počiva v meri.) Pred božičom so ojdli po vasaj betlehemeške (božični koledniki). Najbole na Gorenjom Seniki, spejvali so pa povedali pesmico (pa tau slovenski), s sterov so za Jezuščka dar prosili. Če nazaj obračam naše novine, pred par lejti smo ešče meli pisanja o tom, kak so senički mlajši ojdli z betlehemom po vesi... zdaj že dukši čas nejga nej kejpa, nej pisanja. Lani so se v Sakalauvcaj pojavili betlehemeške, dapa na žalost so že samo vogrski gunčali. (Istina, ka v tauj vesi tau prva nej šega bila.) Ranč tak kak pojbičke, steri so prišli na den nauvoga leta friškat (tepežkat)... kak flajсно so si (ali njim je nekak) dojobrnili slovensko kolednico »Friški, friški bojte, zdravi, zdravi bojte v etom nauvom leti...« (Friss legyen, egézszeget legyen ebben az új esztendőben...) Kak čudno se tau čuje starejšim lidam pa nam, steri smo tau vsigdar slovenski čüli, gda smo mladi bili pa so nas podje prišli friškat zazranka rano, gda je ešče kmica bila. Vej pa tistoga ipa – gda se je den napravo, ka je sunce gorprišlo – se več nej šikalo friškat ojt. Ešče bole čudno se je čülo »vogrsko« friškanje iz lamp starejšoga moškoga. Gnauk svejta smo si želeli blajženo nauvo leto ali srečno nauvo leto, zdaj vsi gučimo samo BUÉK (kratica madžarskoga stavka »Bolgog Új Évet Kívánok), naj smo stari ali mladi.

Vejm, ka se svejt spreminja, dapa dunk se postavlja pitanja, zakoj tak na leki tanjamo vse, ka je našo (ka je slovensko)? Zakoj se malo ne postavimo prauti nauvim divatom (modam)? Zakoj dejdecke ne navčite pojbiče, kak trbej po slovenski friškati? Zakoj babe ne navčite deklične Očenaš po slovenski (če ga več v cerkvi skurok nega)? Če ste tau nej napravili pri svoji mlajšaj, probajte bar pri svoji vnukaj. Dapa če držina več ne napravi tisto, ka je napravila več stau lejti, ka so se naše šege, naše navade (pa s tejm slovenska rejč) prejkдавale z ene generacije na drugo generacijo, bi leko tau (delno) napravila šaula tö. Vej pa mlajši majo vöro Spoznavanje slovenstva (Szlovén Népismeret), gde se – med drugim – včijo o šegaj pa navadaj med Slovenci na Vogrskom. Če se mlajši leko na pamet navčijo slovenske pesmi pa je recitirajo, zakoj bi se nej mogli navčiti tiste reči, kolednice, (molitve), stere spadajo včüj k našim šegam? Če bi te šege pa našo rejč, mi, starejši bole poštüvali, bi je vejndrik bole poštüvali mlajši tö. Tau je naša odgovornost.

Marijana Sukič

Pohod Búdinci – Andovci

ZIMSKA IDILA ZA POHODNIKE

Kakkoli so minus stopinje skakale pa snegj išo 8. januara,

spadnilo gibanje, vej pa pri minus 5 ali 6 stopinjaj je nej fajn

Tak so pohodniki prihajali v Andovce

je na pohod med Búdinci pa Andovci prišlo kauli 130 lidi. Pohod *Trej kralov po pauti po dolaj pa bregaj* organizirajo Kulturno-umetniško društvo Búdinci, občina Šalovci, s porabskoga tala pa Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci. Največ pohodnikov je prišlo iz Pomurja, dapa prišla je edna vekša skupina s Ptujja, tau so bili členi ptujskoga planinskoga društva.

Domanji lidgé iz Búdinec so je počakali z vraučim čajom, küjanim vinom, včüj so pa ponidili domanji pokaraj, steroga so spekle flajсне vertinje. Po kratkom pozdravi *Vendela*

Prvi že dobivajo gesti, drugi eške zdaj dejo vö iz gauške

stati, kakkoli dobro si oblečen, te začne zebsti. Dapa na srejdji búdinske gauške je nam že redno toplo gratalo, etak smo brž

Andovska ekipa (csapat), stera je z gestijom pa pijačo počakala pohodnike

Židoja, ml., člena upravnoga odbora KUD Budinci, steri je pohodnike proso, naj skrb majo nasé pa na svoje padaše, smo se napautili na malo več kak 12-kilomejtrsko paut. Tak mislim, ka je vsakšomi dobro

prišli do nekdenesnje karavle, gde so nas z glasom harmonike pa zakürjenim ognjom čakali domačini. Malo smo pili pa pogeli kakšno pecivo pa že šli tadale po bivšom mejnom pasi. Prejk andovske gauške

smo prišli do Porabske domačije pa Maloga Triglava. Kak smo staučili vö iz gauške, je nas rejsan čakala zimska idila. Tijoča, bejla krajina pa vse vekše snežinke (hópelyhek)... V gauški smo spoj nej vpamet vzeli, ka je bole na gaušti začnilo snežiti.

Pri andovski domačiji se je samo tak parilo vö iz velki piškrov, v steri so člani društva küjali čaj, vino pa hrenovke, vej pa vöra je bila že pau ena, pa smo že lačni bili. Ešče ena skupna fotografija pri Malom Triglavi, pa smo vküper šli ta-

dale. Eškeke malo brega pa smo že pá bili v búdinskom hatari. V škednji staroga rama so nas čakali z živim betlehemom, pri sterom so spejvale članice skupine Zgrablenci na kvadrat. Čako nas je ešče búdinski dau pa vzpon (emelkedő) do Vaško-gasilskoga doma, tam pa vrauči bograč pa glas harmonike...

Na konci pohoda je Goričko društvo za lepšo vütro prejkdalo priznanje tistim pohodnikom, steri so bili lani na največ pohodaj. Tau sta bila dva pohodnika, steriva sta bila 37-krat na pohodi. Če malo računamo, bole nagausti kak vsakši drugi keden. Gratulejramo njima pa organizatorom toga pohoda na toj pa drugi strani meje tö. Za tejm, ka je vse tak gladko šlau, je bilau dosta dela pa dobre volé.

M. Sukič

Foto: Karči Holec

ŽIVLJENJE SLOVENCEV V BESEDI IN SLIKI

Porabski koledar (kot osrednji del knjižnega daru skupaj s humoreskami Branka Šömna *Rakičanski breg - Monošterski brejg* in božično-novoletno številko *Porabja*) prinaša raznoliko branje in večsto fotografij o življenju Slovencev na Madžarskem v letu 2016. Urednik Karel Holec (tudi avtor fotografij) se je odločil za nekoliko skromnejši, a še vedno obsežen zbornik v primerjavi z letnikom prej in za poudarek na *kejpaj*. Kaj je komu bolj všeč, ali napisani prispevki v obeh »jezikih«, knjižnem ali narečju, ali obilica fotografij, je zgolj načelna/umetna dilema.

Privlačen je že koledarski del, v katerem je urednik zbral serijo fotografij na podobno temo, lani za sočno sadje, letos za ptice iz porabskega okolja.

V uvodnem članku si Dušan Mukič zastavlja eno temeljnih vprašanj sleherne manjšine, ne samo majhne, tudi velike po številu: *Kak dolgo mo eške po domanje pisali?* Najprej omeni, da je prvi članek v koledarju objavil pred osemnajstimi leti, ko ga je urejal njegov oče Francek Mukič. Kot v slovenskem knjižnem jeziku izobražen se je spopadel z učenjem narečja, *domanje porabske rejči*. Zdaj jo uporablja pri novinarskem delu na televiziji (*Slovenski utrinki*), pri radiu in časopisu. Opozarja tudi, da doslej ni nihče napisal pravil, slovnice in pravopisa porabskega narečja. »Pri novinah *Porabje* - pa eške posaba pri (zdaj že) *Porabskom koledari* - se vsi zamaj trüidimo, ka aj bi napisali takše šte-nje, ka te Vi, dragi bralci, z veseljom šteli pa se kaj z njega navčili tö. Pišemo v Vašoj, pišemo v našoj maternej reči. Problem je samo v tom, ka nas je vsikdar menje v našoj prelepoj krajini, šteri vejmo po domanje pisati. Zdaj nas eške en par geste, ne vejmo pa, ka boude na priliko za deset lejt. Šaulska mladina, če se kaj navči, se navči knjižno slovensko rejč.« (Vendar se je treba zavedati: če v Porabju ne bo »besede«, bo zamrla tudi »rejč«, op. avt.)

V razdelku *Porabje* piše Estera Pleša o 35-letnici murskosoboškega mešanega pevskega zbora društva upokojencev Vladimir Močan. Znana Porabska Slovenka, dolgoletna ravnateljica gornjeseniške osnovne šole Jožefa Košiča, Erika Glanz je kratek zapis naslovila *Časi, kratki časi*. S kančkom nostalgije se ozre na svojo življenjsko pot, vendar »ne zato, da bi žalovali za minulimi leti, temveč sprejemamo realnost, da je življenje kratko in minljivo. To je najbolj očitno takrat, kadar kaj praznujemo.« Spomni, da je jeseni leta 2013 minilo 50 let, ko je diplomirala na Visokem pedagoškem inštitutu v Budimpešti in zaključil s spoznanjem ob srečanju s svojimi nekdanjimi učenci: »Pedagoški poklic je težek, ampak v takih trenutkih

vedno čutim, da je bilo vredno biti pedagog«. O tem, kako je postal dvojezičen, na zanimiv, celo iskriv način razmišlja Dušan Mukič. Za ilustracijo primer, kakršnih je v zapisu več: »Nekoč sem v jaslih - ko je bilo moje znanje madžarščine še močno pomanjkljivo - prosil za »čaj«, in so vzgojiteljice presenečeno mislile, da si želim ljubico („csaj“). Izpostavi pomembno vlogo matere Marije in očeta Franceka na poti do svoje dvojezičnosti. Članek se sicer bere sproščeno, vendar je avtorjevo sporočilo še kako aktualno.

Iz zgodovine *Porabskih Slovencev* je prispevek Irene Pavlič, 17 let učiteljice (spoznal sem jo kot novinar Radia Ljubljana pred petdesetimi leti), narodnostne delavke v *Demokratski zvezi južnih Slovanov*, sodelavke *Porabja* in *Slovenskega/Porabskega koledarja* ter večletne zelo dejavne predsednice Slovenskega društva v Budimpešti, sicer rojene v Slovenski vesi. Odveč je vprašanje, ali kdo bolj od avtorice pozna preteklost slovenske manjšine na Madžarskem. Skrbno so zbrani drobci o dogodkih, ki sestavljajo zgodbo *Porabja*, narodnostrnega in obmejnega dela Železne županije. Preprosto: članek naj preberejo tisti, ki jih tematika zanima, morajo ga prebrati oni, ki bodo obširneje pisali o porabski preteklosti. Janez Pezelj z dolenskega zornega kota opazuje in doživlja *Porabje*, ki ga je »odkril« bolj po naključju, kot predsednik *Likovnega društva Mavrica* iz Novega mesta. Sodeč po dosedanjem in tokratnem pisanju so *Porabje* in njegovi ljudje nanj naredili globok in trajen vtis. Zato tudi pomenljiv naslov zapisa: *Porabci kot drobceni škratje*. Zapiše: »Če ne bi bili *Porabci* trdoživi kot *majceni škratki* iz pravljic, jih nemara že zdavnaj na tem ozemlju ne bi bilo več.« (In še kako prav ima.)

O stikih med upokojenci piše Marta Sever: »Sodelovanje med penzionisti je preveč dobro, zatok želejm, aj tou ostane, med društvom upokojencev *Puconci* in *porabskimi penzionisti* ešče dalec«.

Pozornost upravičeno pritegne študija Valeri-

je Perger *Moj sin je toliko Madžar kot Slovenec in obratno*. Avtorica uvodoma ocenjuje: »Slovenščina je pri slovenski skupnosti v Porabju na Madžarskem postala jezik, ki mu zmanjkuje življenjskosti... V pričujočem prispevku želim osvetliti lasten družinski primer, kako se z ogromno truda cele družine, vztrajnosti in doslednosti ter še več zgleda in ljubezni da doseči zastavljene cilje... Bila sem ena tistih srečnih mam, ki sem se lahko zavestno odločila, da bo moj sin dvojezičen. S partnerjem, prekmurskim Madžarom, sva se že pred sinovim rojstvom dogovorila, kako ga bova od začetkov zavedanja sveta vpeljevala v skrivnosti najinih materinščin, mož madžarščine, jaz slovenščine. To se nama je zdelo tako naravno in samoumevno, da nikoli nisva podvomila v najino odločitev.« Opisuje sinovo zapleteno pot do tega, da je zdaj »toliko Madžar kot Slovenec in obratno.« (V »klasičnih« družinah, pa ne samo porabskih, je zgodba mnogo bolj kompleksna glede učenja dveh in več jezikov, ker verjetno ni niti enega šolarja, ki bi imel dva učitelja, ki poznata oba jezika. Op. avtorja).

V *Razpravah in študijah* sodeluje Franc Kuzmič s tremi prispevki: *Gradnikova pesem o vencih*; *Lucipeter* ter *Porabje v prvi svetovni vojni in smrt Alojza Dravca*. *Mrtveče* šege predstavlja Jelka Pšajd. Marija Kozar je članek naslovila z *Naroudo se je krau nebeski...* Avtorica poseže v leto 1517, ko je Martin Luther napisal 95 tez, s katerimi se je začela reformacija in katere 500-letnici je namenjena v Evropi, tudi v Sloveniji vrsta slovesnosti (o katerih smo v *Porabju* že pisali). Prva v Prekmurju bo 25. januarja v *Puconcih*. Na straneh *Ljudje in usode* pišejo Klara Mešič, Jože Karba in Vera Gašpar (*Kak je inda svejta fajn bilo*). Iz madžarščine na slovensko rejč obrnjena (D. Mukič) je pripoved Márie Szamosvölgyi (1927-2016) *Pripovejst, štero sem dugo nosila v sebi*.

V poglavju *Literatura* objavljajo Ernest Ružič (*Anka*, odlomek iz romana), Milan Vincetič (*Grillandija*), Dušan Mukič (v porabsčino predstavljena *Ciganska balada*, Franc Milošič, Ana Novak (*Od More do Rabe*), Marta Sever, Majda Klement, Otilija Gider, Maša Berger, Olga Gutman (*Sreča je kot sonce*) in Irena Štajner. Cerkevno življenje predstavljata Lojze Kozar ml. z zgodbo s porabskim pridihom *Svetlo srečanje* in Vera Gašpar o obnovljenem križu.

Za strani od 122 do 311 je Göngyi (*Biserka*) Bajzek zbrala *Kroniko dogodkov Zveze Slovencev na Madžarskem in soorganizatorjev 2016*. Verjetno ni bilo dogodka, ki ne bi bil zabeležen na fotografiji in s kratkim tekstom.

Ernest Ružič
Foto: K. Holec

PREKMURJE

NEVOŠČENOST

7, 9, 10, 15, 20, 28 in 30. Tau so numere, stere naj bi enomi Prekmurci na nauvoga leta den prinesle srečo. Če spoj tak brodim, ka pejnezi srečo nosijo. Mogauče je tudi tau, ka je tisti, steri je tej sedem numer na lotoni obkraužo in ga plačo na bencinski pumpi v Martjancaj, spoj nej Prekmurec. Vej pa se tu mimo dosta turistov vozi v Moravske Toplice. Pitanje je, če mo gda znali, što je daubo 2,3 milijona evronov (palajfli 700 milijonov forintov), gvušno pa mo znali, iz stere občine (járásböl) je, vej pa so v Sloveniji takši zakoni, ka občina, v steri je té srečen človek žive, dobi 15 procentov porcije od dobitka. 350 gezero evronov je nej malo pejnež, spoj pa nej za kakšo menšo občino.

Gda se je zvedlo, ka je loto cetli biu plačani v Prekmurji, se je že začnilo na velko gučati, sto je koga vido, ka je že slaviu in veselo nazdravlo. Nemčavci, Andrejci, Turnišče, Rakičan in ške drugi kraji so bili omenjeni. Eni privoščijo neznanomi dobitniki (nyertes), dosta pa je to nevoščenihi ludi. Tau je nej čüda, vej pa je nevoščentost slovenski nacionalni šport.

Nevoščeni so, tak brodim, eni tudi Pomurki in Pomurci leta 2016. Radio Murski val in novine Vestnik sta že 26. leto vöodabrali žensko in moškoga, steriva sta neka ekstra napravila. Poslušalci in bralci so največ glasov dali Mirjani Mulec iz Gornje Radgone in Blaži Šumaki iz Turnišča. Prva, stera je članica Društva za zaščito živali, dosta dela na tom, ka pisavge, mačke in drugi domanji ljubljénki nej bi trpeli. Kak veganka je članica Fridine domače kuhinje, facebook skupine, stera na internet davle recepte, v steri nega živalskih (állati) sestavin. Blaž Šumak, steri se vči za vzgojitelja, pa je soplesalec Matejke Koštric, plesalke na invalidskom vozički. Čestitka dvema mladima, steriva ne broditu samo na sebe, liki pomagata drugim.

Silva Eöry

Lujz Sraka iz Lipovec

OD KISELE REPE DO SPEJVANJA

Alojz - bole ga vsi poznajo in zovejo po imeni Lujz - Sraka je doma v prekmurski vesnici Lipovci. Rad pomaga vseposedi, med drugim je biu svetnik (önkormányzati képviselő) v böltinski občinski kotrigi, je pa tudi predsednik lipovskega moškoga pevskega zbora, steri je pred dvema letoma slaviu 35 lejt svojga uspešnoga dela.

»Mladosti se rad spominjam. Naša držina je bila bogata na mlajših. Deset nas je gorzraslo, zdaj nas ške devet živi. Ge sam osmi po redi. Doma smo meli paverstvo s štiri do petimi hektari zemle. Konje smo meli, tak ka smo drugim pavrom to pomagali. Ge sam nej biu preveč za delo na njivaj, za oranje in za delo z mašinami, ge sam bole biu, kak so pravli, za štalo zmetavati in za knjige šteti,« začne svojo pripovejst naš sogovornik in cujda: »Najbole dober sam biu za ribati kiselo repo, vsakši keden smo skvasili dve kadi, tau je tak okauli 120 kil repe. Tau je te oča s kobilami odpelo v bauto v Soboto. Velki tau penez smo si tak, za vse, ka smo nūcali küpiti, gvant in vse drugo, z odavanjom repe prislūžili. Oča je biu te ške kupinar, se pravi, ka je po vesnicaj kipūvo djajca in kokauši. Tak so nam po domanje pravli, ka smo mi Kupinarovi. Po tistom, gda je socialistična vlast (hatalom) tau prepovedala, je oča mogot titi v Avstrijo delat, ka je leko prehrano tak velko držino.« Srakov Lujz se je v šauli (prva dva razreda je odo v domanjoj vesnici, po tistom pa v Böltince) dobro včiu, najbolje pa se njemi je tau vidlo, ka se je vsefele dosta godilo, vej pa so meli dramski, foto, biološki in ške druge zanimive krožke, »stere sam, zdaj tak brodim, najbolje rad zatau meu, ka mi je te doma nej trbelo telko delati. Le-

pau je bilou to te, gda smo po njivaj do dauma mlajši peški üšli. Od predmetov pa sam najrajši meu matematičko in slovenščino, vej pa so mi furt gučali, ka sam mali

Alojz (Lojz) Sraka

Cankar. Nej pa sam meu rad telovadbe (testnevelés). Pravli so mi, ka sam malo šajtravi«. Po tiston, ka je

fakulteti, te pa na Filozofski fakulteti dale pedagogiko in ške andragogiko, tau pomeni, ka sam se vözašaulo za pomauč starejšim lidam, steri se škejo dale šaulati. In

tau zdaj to delam. Na Ljudski univerzi (TIT) v Murski Soboti vodim Svetovalno središče. Moje delo je, ka davlem tanače, kak naj lidgé pridejo do nauvih znanj in nauvoga poklica. Pomagam tistim, steri ške delo majo, pa bi radi neka drugo delali, kak delajo zdaj, pa tudi tistim, steri so brez dela. Mi njim ponūdimo takše programe, s ste-

rimi se leko neka nauvoga navčijo, delati z računalnikom, druge gezikie in takše reči.«

Lojz med svojimi pevci

zgotovo gimnazijo v Murski Soboti - sošolca sta njemi bila v Porabji znaniva Feri Lainšček in Valerija Perger to - se je mladi Prekmurec odlaučo, ka de se šau naprej v Ljubljano šaulat, »gé smo mi, paverska in sibirska deca, kak so nas Prekmurce tudi radi zvali, vidli, ka smo to tak sposobni kak tisti iz Ljubljane. Prvo sam študero dve leti na Pedagoški

Lujz Sraka je po tistom, ka je iz Ljubljane nazaj v Prekmurje prišo in se oženo, nekaj let živo v Murski Soboti, samo ka ga je brž srce nazaj v rodno vesnico začnilo vleči in tak so si z držinov v Lipovci postavili ram. V vesnici, v steri žive 1200 ludi, se dosta vsega godi. Tak majo té cajt najboukši klub v hokeji na travi v Sloveniji, od 1980. leta pa delüvle tudi

moški pevski zbor. »Glavni šef je naš zborovodja Gorazd Tivadar, ges pa sam šef za organizacijo, tau pomeni, ka na skrbi mam, ka vsi pridejo in majo kelkotelko zriktane gvante, pa gda kama demo, riktam papere in druge takše reči. Moja skrb je to, ka majo zadosta pijače na vajaj, skratka sam deklica za vse,« pove Sraka, steri je v zbori zadnji šestnajst let, od tistoga cajta, ka se je preseloz nazaj v domanjo vesnico. Zanimivo je, ka v zbori spejavajo samo Lipovčari. Zdaj jih je štrnajst, iščejo pa mlade, vej pa neškejo svoje delo tanjati. »Tiste trno mlade pojbe ne čakamo. Ponavadi je tak, ka tej ške lejčejo po veselica, te pa jih čaka tau, ka si najdejo partnerko in se oženijo. Té ške pistimo na meri, te pa, gda njüvi mlajši malo gorzrastejo, in so stari okauli 35 lejt, te jim že paše, ka dejo v moško družbo. Rejs, ka v začetki niške ne vüpa cuj k nam, samo mi pravimo, ka če ma človek posluh, se vse da navčiti. Mi smo nej zbor, ka bi kote šteli, mi moremo fejest vaditi in štimo moremo meti, ka nam te grata ubrano spejavati,« raztolmači vodja lipovskih pevcov in pove, ka so trno radi, če pauleg domanji nastopov leko spejavajo to gé indri. Preminaučo leto so se predstavili Slovencom na Reki, ške pred tistim so bili na avstrijskom Koroškom, radi pa se spominjajo to, ka so se ob pomauči Mikija Roša pred leti notpokazali tudi v Monoštri. »Tak ške malo računamo, kak mi pravimo, če de Baug Mariji zdravje dau, pa če bi penezi in zdravje bilou, ka bi šli ške v Rezijo, ka bi te cejlo slovensko zamejstvo gorpoiskali,« je želja Lujza Srake in pevcov lipovskega moškoga pevskega zbora.

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in osební arhiv

PESMI KOT SPOMENIKI ŽIVLJENJA

Ob odmevnih in številčno obiskanih spominskih prireditvah v Pavlovem jubilejnem letu (130. obletnica rojstva in 70. obletnica smrti) so se odvijali tudi dogodki bolj družinskega in prijateljskega značaja. 22. decembra lani so v sombotelski Knjižnici

valka spomina na neutrudljivega kulturnega delavca se je spominjala na svoja otroška leta, ko je pogosto zahajala k očetu v knjižnico. Ta se je takrat nahajala v stavbi muzeja, ki je deklico očaral s svojimi eksponati in kulturnimi dogodki.

tja večera prebrala pesem svojega očeta o »soljudeh, obsojenih na zvestobo«.

Gostiteljica kulturnega dogodka, direktorica Éva Nagy, je orisala življenjsko pot Avgusta Pavla, v svojem referatu pa se je posvetila predvsem knjižničarski dejavnosti znanstvenika. Kot zanimivost je povedala: Pavla so za časa Madžarske republike sovjetov izvolili v uredništvo proletarskega tednika v mestu Dombóvár. Za kazni so ga kasneje hoteli premestiti v Miskolc, je pa dosegel, da so mu predpisali bivanje v

no delo. Vodil je etnološki oddenek, ustanovil Društvo prijateljev muzejev in regionalno revijo - smo slišali od predavateljice, ki je na kratko opisala tudi pesniško dejavnost Avgusta Pavla.

Kot zadnja je svoj prispevek predstavila slovenistka in etnologinja Marija Kozar. Obravnavala je Pavlovo prevajalsko dejavnost, ki jo je opravljal z znanstveno natančnostjo. Avgust Pavel je iz slovensčine največ prevajal v 30-ih in 40-ih letih 20. stoletja, najbolj znana prevoda sta povesti Ivana Cankarja. Prevajal je iz slovenskega umetnega in ljudskega pesništva, veliko pozornosti je posvetil mitološkemu krogu ljudskih pripovedi o kralju Matjažu, ki naj bi v slovenskem izročilu stopil na mesto nekega starejšega mitološkega junaka. Slovenske pesmi govorijo tudi o turškem ujetništvu Matjaža in njegove žene, v svojih opombah pa Pavel nava-

ja, da ugrabitvi nista izpričani v madžarskem zgodovinsko-pisju. Predavateljica Marija Kozar je prebrala več odlomkov iz Pavlovih madžarskih prevodov, ki se glasijo, kakor da bi bili izvirno napisani v madžarskem jeziku.

Dva dneva pred božičem so lahko gostje Knjižnice Dániela Berzsenyija spoznali utrinke iz bogate

književne in literarnovedne dejavnosti Avgusta Pavla. Kot zaključek jubilejnega Pavlovega leta bodo interesente povabili v Muzej Savaria na konferenco o delovanju prvega prekmurskega poklicnega znanstvenika.

-dm-

ŽELEZNA ŽUPANIJA

ČE NA SVETE TREJ KRALE...

Gnesden lüstvo, če tau ške vedeti, kakšno vrejmen baude, te pogledne v televiziji, posluše v radioni ali odpre novine Vas Népe. Istina, ka tau samo en keden naprej znajo povedati, kakšno vrejmen baude, dapa tau tak kak, zato zavadijo. Prvin, gda nej bilau televizije pa radiona, je lüstvo zato itak znalo, kakšno vrejmen baude, pa nej samo par dnij naprej, liki več mejsecov. Že januara so znali, kakšen pauv baude. Pa tau je nej šatriranje bilau.

Prvin si je lüstvo dolazamerkalo v tisti dnevaj, gda je trbelo, kakšno je bilau vrejmen, pa te so znali, kakšo leto, vrejmen čaka nanjé. Gda je svejt bola moderni grato pa kak so starci tapomrli, s tejn se je lüstvo več nej spravlalo. Dapa gnesden se lüstvo že pa začne s tejn spravlati, je taši, steri samo doma sam sebi dolazamerka, dapa so taši tö, steri drugim tau po pošti ali po interneti tapošlajo. Januar je taši mejsec, steri dosta taši dnevov ma, gda dola moramo zamerkat, kakšo je vrejmen tisti den. Edni pravijo, ka tau trbej pogledniti, ka od božiča do dneva sveti trej kralov, kakšno je vrejmen, pa te cejlo leto tašo vrejmen baude. Tak držijo, če na svete trej krale strejšnice tečejo, te duga zima baude. Če zmrzava, te še duže de trbelo čakati na sptulejt, če snejg dé, te brž sptulejt grata. Najbaukše je pa tau, če na te den veter fudi, zato ka te cejlo leto dober pauv baude. Če 18. januara zmrzava, te tak baude tau še štirideset dni, dapa če se 22. janara svejti Vince, te da puna zamanica. Gda je te den megla pa veter, te tak pravijo, ka nede krüja.

Zdaj, ka že vejmo, ka trbej gledati te mejsec, si dolazamerkajte te dneve pa te mo znali, kakšno bau vrejmen. Ali pa sploy nika nemo znali, vej pa, kak pravijo, gnesden je več vrejmen tö nej tašo, kak je prvin bilau.

Karči Holec

Igralec Tibor Szabó, Judita Pavel, Marija Kozar in direktorica knjižnice dr. Éva Nagy

Dániela Berzsenyija priredili literarni večer v spomin na prekmurskega polihistra - z njegovimi pesmimi in predstavijo njegove dejavnosti na področju književnosti in literarne vede.

Šest madžarskih pesmi Avgusta Pavla in dve deli njegovih učencev je prebral igralec sombotelskega Gledališča Sándorja Weöresa Tibor Szabó, ki je tudi sam zamejskega porekla, pred leti se je namreč v železnožupanijsko središče preselil iz Transilvanije. Pavlova pesniška misel je v njegovi interpretaciji dobila še posebno težo, doživeto branje pa je povečalo estetski užitek ob poslušanju madžarskih pesmi prekmurskega rojaka.

Organizatorica večera, direktorica mestne in županijske knjižnice dr. Éva Nagy, je po pozdravnih mislih predala besedo hčeri znanstvenika Juditi Pavel. Največja ohranje-

Avgust Pavel je podpiral mlade literate in znanstvenike, njegova družina še danes hrani 98 knjig s posvetili. Kasnejšega

Sombotelu.

V tem mestu je leta 1924 sprejel vodenje knjižnice Kulturnega društva. Uredil in dopolnil je fond ter

Udeleženci so z zanimanjem prisluhnili pesmim in predavanjem

vidnega lirika Sándorja Weöresa je Pavel spoznal v knjižnici, usmerjal pa je tudi pot bodoče pesnice Erzsébet Gazdag. »Moj oče je pisal pesmi za sprostitve in osvežitve« - je pripovedovala Judita Pavel in zaključila: »iz pesniških stvaritev lahko spoznamo njegovo borbo.« Za konec je gos-

sestavil tiskani katalog, znanstvenikom pa omogočil brezplačno uporabo knjižnice. Kasneje je kot namestnik direktorja upravljal tudi tamkajšnji muzej, zagotoviti je moral obstoj ustanove v težkih finančnih okoliščinah, obenem pa ustvariti pogoje za nemoteno znanstve-

OD SLOVENIJE...

V letu 2017 skupno 13 prostih dni

Poslanci so konec decembra odločili, da bosta v Sloveniji za praznovanje novega leta znova dva prosta dneva, in tako je bil 2. januar po štirih letih znova dela prost dan. Slovenija ima skupaj z 2. januarjem 13 dela prostih dni, tako kot denimo Avstrija, Češka in Švedska. Letos bodo le trije prosti dnevi padli na nedeljo, in sicer je bil to 1. januar, sledita še velikonočna nedelja 16. aprila in dan državnosti 25. junija. In na katere dneve bodo ostali prosti dnevi? 8. februar je letos sredo, 27. april četrtek, 1. in 2. maj ponedeljek in torek, 15. avgust torek, 31. oktober torek, 1. november sredo, božič bo v ponedeljek ter dan samostojnosti in enotnosti, 26. december, v torek.

Posvet slovenskih diplomatov

Na Brdu pri Kranju je potekal tridnevni letni posvet slovenskih diplomatov. Predsednik republike Borut Pahor je v svojem nagovoru dejal, da se je Slovenija znašla v položaju, ko mora bolj samostojno in z lastnim znanjem presojati ter odločati o pomembnih domačih in zunanje-političnih zadevah. Slovenija mora ostati v tisti družini evropskih držav, kjer sta Nemčija in Francija, je še poudaril Pahor. Glede odnosov s sosednjo Hrvaško je Pahor dejal, da se morajo v pričakovanju razsodbe arbitražnega sodišča o meji med državama vsi, ki vodijo ali predstavljajo Slovenijo in Hrvaško, izogibati slehernih izjav in dejanj, ki bi poslabšali odnose. Slovenske diplomate je nagovoril tudi njihov šef, zunanji minister Karl Erjavec. Dejal je, da Slovenijo letos čakajo takšni izzivi kot v preteklem - to so migracije, terorizem in varnost. Diplomate sta nagovorila tudi predsednik vlade Miro Cerar in predsednik državnega zbora Milan Brglez.

Skrivnost žitka: meti cilj pa ga probati doseginiti

V Sloveniji majo šegau praviti, ka má žitek tri obdobja, tri cajte: v mladi lejtaj rastémo, se šaulamo; v kisnejši cajtaj stvaurimo držino, smo najbole aktivni v službi pri svojom deli; slejdnje, tretjo obdobje pa je čas počitka pa uživanja sadov aktivni lejt, kelko se dá zdravo. Vekšomi tali lidi pa ne dojde, če samo počivajo pa od padara do padara

Časar pa kak je gospa s svojimi osemdesetimi lejtami zablaudila v Slovenskoj vesi, gda se je pelala prauti Monoštri.

Mirjana Časar, ali kak raj čuje, Mira, se je naraudila na Hrvaškom, vej je tistoga ipa tam delala njena mati. Zavolo dela je mati malo Miro dala domau k staroj materi, s šterov je živejla v Lendavski Gorica. Gda je v štrti

Mira Časar (na sredini) s predsednikom Slovenske zveze in urednico Porabja Marijano Sukič na odprejti razstave

odijo, svoja lejta v penziji škejo ranč tak vöponücati za svoje hobine ali za drügo, ka je veseli.

Na prvoy letošnjoy razstavi v Slovenskom domi smo leko spoznali *Mirjano Časar* s Prekmurja, štera je skoro štirideset lejt delala kak veška baba na Goričkom, gda pa je odišla v penzijo, je začnila knige pisati pa fotograferati, se pravi tisto, ka je v službeni lejtaj nej mogla. V domanjom Prekmurji je že večkrat mejla samostojne razstave s svojimi kejpami, zdaj oprvin pa je na Madžarskom nutpokazala svojji več kak petdvajsti fotografij, štere zveksoga kažejo naturo, krajino v vsej letni časaj, rame pa maro kauli nji, ftiče, križe pri poštijaj pa ništerna paverska dela.

Na otvoritvi razstave 5. januara je predsednik Zveze Slovencev *Jože Hirnök* pozdravo več kak trestri navzauči, med njimi parlamentarno zagovornico slovenske narodnosti *Eriko Koleč Kiss* pa župana Monoštra *Gábor Huszára*. Glavna urednica naši novin *Marijana Sukič* je povödala, kak je spoznala Mirjano

klas ojdla, je stara mati betežna gratala, zatok je mogla Mirjana živeti pri sestrični, sledik pa pri strici.

Že kak dekličina je mejla želenje, ka bi pomagala lidam, ka bi gratala veška baba. Po kmetijskoj šauli v Rakičani je v Ljubljani končala šaulo za babice, pa se povrnila v Prekmurje. Nej je stela v varaši delati, zatok si je odebrala službo med paverskim lüstvom, v gorički Mačkovcaj. V svoji štiri desetlejtaj dela je pomagala na svejt priti več kak gezero mlajšam, zavolo njé je niške nej mrau.

Mira Časar eške gnesden dela kak prostovoljka (önkéntes), živé malo v Murski Soboti, malo pa v svojoj lesenoj ižici v goričkoj Prosečkoj vesi. Kak pravi, je »*skrivnost življenja imeti cilj, ki ga vztrajno uresničuješ*«. Za svoj hobi, za fotograferanje ne šanjali penez, vesela pa je, ka se je leko s svojimi kejpami nutpokazala v Porabji tö, vejpa kak je na konci povödala: »*Mejte radi vi nas, mi pa vas.*«

-dm-

foto: K. Holec

Dr. Peter Vencelj

Fizik in politik,

1939 - 2017

Na prvi dan leta je umrl prof. dr. Peter Vencelj, star 77 let, redni univerzitetni profesor, fizik in politik ter velik prijatelj Slovencev v Porabju.

Novembra 1998 se je uresničila največja želja Porabskih Slovencev, odprtje Slovenskega kulturnega in informativnega centra, smo večkrat zapisali in povedali v slovenskih medijih. Pri uresničitvi te želje je aktivno sodeloval tudi dr. Peter Vencelj, od leta 1992 državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu. Da mu je Porabje s svojimi ljudmi, gostoljubnostjo in zanimivostmi ostalo v trajnem spominu, je skoz in skoz, še vrsto let po prenehanju funkcije, izpričeval z osebnimi obiski in celo organiziranimi skupinami, ki jih je navdušil za obiske v teh obmejnih krajih, zlasti pa pri Slovencih.

Vsi, ki s(m)o spremljali idejne začetke, izgradnjo in otvoritev Slovenskega doma, lahko brez zadreg potrdimo, da brez aktivne politične in finančne pripravljenosti Slovenije projekta ne bi bilo mogoče uresničiti, vsaj v sedanjem obsegu ne. Kot državni sekretar je moral v prvo slovensko vlado prenašati pobude in želje iz narodnostnih okolij. Hitro je spoznal, da so pomoči Slovenije potrebni vsi Slovenci v sosednjih državah, toda porabski še posebej. Čeprav s svojim položajem niso (in niso) bili zadovoljni Slovenci na Koroškem in v Italiji, je hkrati spoznaval vso tedanjo krhkost slovenske manjšine v Porabju in skozi to spoznanje sprejemal njihove želje in jih posredoval v Ljubljano. Na tistih srečanjih, ki sem jih spremljal (kot novinar) in iz pogovorov z njim sem lahko hitro zaznal iskreno, človeško (ne uradniško ali zgolj politično) pripravljenost, da pomaga Zvezi Slovencev, našemu časniku, pri uresničevanju drobnih, vendar pomembnih nalog. In, seveda, tudi pri največji, pri gradnji Slovenskega kulturnega

in informativnega centra. Kajti, kar se zdaj zdi (pre)mnogim v Sloveniji in na Madžarskem nadvse preprosto in logično, je bilo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja zapleteno in zahtevno. Ker madžarska stran ni bila (vedno) pripravljena zlasti finančno pomagati Porabskim Slovincem, je bil prav državni sekretar dr. Peter Vencelj tisti, ki je uspeval z dogovori v Ljubljani.

Kot redni univerzitetni profesor uporabne matematike in mehanike na Univerzi v Ljubljani (poučeval je tudi v Kranju in Mariboru) se je aktivno spustil v nastajanje in nastanek države Slovenije. V prvi slovenski vladi je bil predsednik Republiškega komiteja za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo oziroma kot minister za to področje. Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu je postal leta 1992. Njegovi ožji sodelavci izpostavljajo predanost Sloveniji, verjel je v ljudi in njihovo sposobnost. Ni pokazal pesimizma, kajti vedel je, da je za vse mogoča rešitev, kar velja tako za Slovenijo kakor za Slovence v zamejstvu in po svetu. Pravijo, da je bil njihov glas in ves čas dihal z njimi, kajti zavedal se je bolečine, ki jo nosijo v sebi. Minister, pristojen tudi za šport, je bil s slovenskimi športniki, ki so prvič pod slovensko zastavo nastopili na zimskih olimpijskih igrah v Albertvillu. Bil je tudi razumnik, ki je pred osamosvojitvijo in po njej veliko razmišljal o aktualnih dogodkih in ugotavljal, kako bi bilo dobro in prav, da bi se med seboj spoštovali in sprejemali ob vseh razlikah, da bi predvsem cenili poštenje in dobro opravljeno delo.

Dr. Peter Vencelj je bil tudi predstojnik Malteškega viteškega reda v Sloveniji in častni občan občine Kranj.

Ernest Ružič

Pismo iz Sobote

Kak nas radi majo!

Čas, gda staro leto sloboud gemle pa pride nauvo, je nej najbolje pošteni čas gé. Najprva sam tou pri vsej tej velki bautaj vpamet vzeu. Zavolo velkoga slůža, ka ga od lidi škejo meti, so njive lampe sladke kak nigdar.

»Samo za vas za té svetke nůdimo super akcijo! Samo za vas pa vašo držino je naše masou najbolje žmano! V toj super akciji mamó za vas pa vašo držino eške specialno akcijo, s stero 25 % prišparate! Samo té petek pa kcuji tomi dobite eške« pa tak naprej pa tak tadale.

»Nouvi mobi! Z nauvim ekstra paketom si leko nouvo leto napravite eške lepše! Trge paketi za enoga za samo 25 evronov na mejssec. Tou pa je eške nej vse! Kcuji dobite eške vcejlak nouvo televizijo za samo 89,99 evronov na mejssec. Če pa šketé paket special, de vekša televizija samo 109, 99 evronov na mejssec. Tou vse vala do slejnjoga decembra. Samo za vas, vaš mobi center!«

Tam nas z vsej krajov prejk tevena, radiona, novin pa interneta bombardejrivajo, vsefele obečavajo. Pa tou vse zavolo toga, ka nam nouvo leto blůzik ide. V enoj firmi so si v tom časi nika vcejlak nouvoga vőzbrodili.

»Če naše artikle eške v tom leti naručite pa samo 10 % plačate, de vam v novom leti samo eške 90 % trbelo plačati. Nouva okna, super akcija!«

Za svojo super akcijo pa so naši glavaši skrb meli. Indasvejta smo na nouvo leto dva dneva svejtkov meli. Po tejm so nam glavaši edno vcejlak ovakše politične farbe drugi den januara vkraj vzeli. Na, ta moudra farba nam je té den za svetek nazaj dala. Na velke nam gučijo pa nam s svojimi medenimi lampami prisegajo, ka uni za nas skrb majo. Skrb majo, ka aj si spočinemo, aj počivamo, ka mo po tejm znouva leko delali, porcije plačůvali pa vse takše. Ja, samo sebi velko reklamo delajo, kak uni samo za nas delajo pa samo na nas, prousne lidi brigo majo. Depa istina je nindri indri doma. Lidge njim več nika ne zavůpamo. Če bi zdaj šli na volitve, vejn ranč v parlament nej bi prišli. Zatoga volo so nam té dar dali, se nam mitijo, nam oči mažejo. Pa nej samo s tejm. Gučijo nam, kak v novom leti naša ekonomija ozdravi, znouva de samo eške vse više pa više šlau, plače do znouva boukše pa vekše, vse ovak bou. Zvůn toga, ka en den svetka več mamó, drugo nej najbolje za vőrvati. Na té stari-nouvi den svetka pa vsikši ovak gleda. »Aj vrag vzeme pa té svetek! Vejte, ka tou zame znamenůje? Samo tou, ka svojo staro mo eden den doma duže gledati mogo. Samo tou pa nika drugo nej,« se je trouso poštaš Gusti.

»Meni se tou trno vidi, té drugi januar,« se je za bukso krčmar Pali prijo. »Za svetek dun več prislůžim. Ne vejim, če si kakšo specialno akcijo vő ne zbrodim. Ja, steri šest pijač spidjé, sedmo šenki dobi. Va-aaj, tou brž moran razglasiti.«

»Ne vejim, ka aj povejm,« se za levo vůjo mladi penzionist Francek škrable. »Meni je vsikši den svetek gé. Rejsan ne vejim, ka si aj od toga nouvoga dukšoga svetka brodim. Leko samo tou, ka svojoj zdavan-skoj nika nemo kůjo. Nemo, vej pa svetek je. Aj una kůja, zakoj bi tou vsigdar samo ge mogo delati.«

»Meni je vseeno gé,« svoje frizerka Fani kcuji deje. »Drugi januar na ponejdelek pride. Ge pa v ponejdelek ne delam. Nikšnoga kvara nemo mejla.«

Leko se pitate, ka na tou vse moja tašča Regina, trno čedna ženska, povej? Vej vam vőovadim.

»Aj bou té svetek, če koma trbej. Meni je najbolje naprej valaun tou, ka do za svetke baute oprejte. Že sam vőnajšla, ka včasi v januari nikšne super akcije boudo,« me je poglednola, kak bi njoj kaj sto vkradnoti. »Tau, ka za tebe nikšnoga svetka nede. Nika ne boš manjaro! Z meuv boš po bautaj ojdo, ka takše specilano super akcije ne smej vőnajti!« Tak zdaj vejn že vejte, ka si ge od svetkov brodim.

Miki

V kůnji inda in gnes (1)

Maužar za mak/lejbar – možnar za mak – máktörő mozsár

Za svetke je gvůšno vsikša vertinja pekla makove reteše, makovi bejkli, v štere je v bauti kůpla dojsemleti mak. Nej davnik smo mak mleli v mlinčki za kafej, tak ka smo mogli cuker cůdjati, ovak bi se vse nutzgrabilo. Gda je eške nej bilau elektrike pa smo meli ejkstra mašin za mak pa za oreje mleti. Ti-stoga je trbőlo z rokauv goniti. Tau smo zvekšoga dekličine delale, pa buma nej leko bilau. Eške bole žmetno je bilau našim starim materam, štere so mak tukle z železnim tokačom v lesenom maužari za mak (na Gorenjom Siniki – lejbar).

Marija Kozar

Koncert v monoštrski baročni cerkvi

V Monoštru je že tradicija, da se zbori mesta in okolice zberejo na zadnjo adventno nedeljo v baročni cerkvi, da bi s koncertom olepšali vernikom in drugim obiskovalcem čas pričakovanja.

Kot vrhunec koncerta so Ljudske pevke Békefi, ženske pevke iz Fizeša (Rábafűzes), Mešani pevski zbor iz Monoštra, Zbor Szivárvány in Cerkevni pevski zbor skupaj zapeli Händlovo pesem Raduj se svet.

László R. Horváth

... DO MADŽARSKE

Polovica stanovanj je bilo zgrajenih pred vojno

Zunanjo podobo madžarskih naselij, predvsem mest, še zmeraj določajo stavbe, ki so bile zgrajene pred drugo svetovno vojno, čeprav so na podeželju zelo značilne tudi t. i. piramide, ki so jih gradili v času socializma (Kadarjevo obdobje). Po podatkih Centra Lehner, ki je zbral vse podatke o stavbah (stanovanjih in drugih stavbah), so še v skoraj polovici krajev na Madžarskem v večini stavbe, zgrajene pred letom 1946. Le v petih odstotkih naselij dominirajo hiše, ki so jih zgradili po spremembi sistema, torej po letu 1990. V 20. odstotkih naselij je bilo največ hiš zgrajenih od konca 2. svetovne vojne do leta 1960. Taka so predvsem na hitro zgrajena industrijska ali rudarska mesta, kot sta Oroszlány ali Várpalota. V 14. odstotkih mest dominirajo stanovanjski bloki, zgrajeni v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja. To je najbolj opazno v predmestjih Budimpešte, kot so Óbuda, Csepel ali Újpalota. V centralnih predelih Budimpešte je več kot 90 odstotkov stavb bilo zgrajenih pred vojno. Na podlagi vseh podatkov se ugotavlja, da skoraj polovica madžarskega prebivalstva živi v stanovanjih, zgrajenih pred letom 1946.

Stranka JOBBIK zgublja na popularnosti?

To je ugotovil Inštitut za analizo političnega menja Századvég, ki meni, da je v letu 2016 desničarska stranka zgubila več stotisoč pristašev, saj bi – če bi bile volitve zdaj – dobila le 11 odstotkov glasov vseh volivcev. (Socialisti bi dobili 10 odstotkov.) Med tistimi, ki bi gotovo šli volit, bi ji dalo svoj glas 19 odstotkov volilnih upravičencev (socialistom 16 odstotkov). Po mnenju Inštituta Századvég je do izgube volivcev pri desničarski stranki pripeljalo več vzrokov. Na eni strani je stranka FIDESZ bolj izrazito izražala svoja mnenja v zvezi z begunsko krizo, na drugi strani je stranki JOBBIK škodilo, da se je začela preoblikovati v ljudsko stranko, kar kaže na krizo strankine identitete, hkrati pa poskuša pridobiti tudi volivce na levi strani politične palete.

Kak lepo vrejmen je bilau, gda sva se ženila, tak mirno sva živela

Irinka Librecina, po možej Klement, na Verici živijo z možaum v tistom lejpom malom rami, gde so se pred več kak osemdesetimi lejtj naraudili. Na te ram vsigdar sonce sije, zato ka na južnom tali, na srejdji ograda stoji. Naprej podaukne, kak je gnauksvejta vsepovsedik bilau, eden mali ogradec, na dvauri pa eden stüdenec stoji, na steroga so korino gorazabili.

Kak etak zmišlavam pa staplam proti dveram, gnauk samo enga velkoga psa zaglednem, steri na stumbaj leži. Na, dobro, te tadale nemo üšo, pravim sam sebi, neškem, ka bi z ronjavimi lačami üšo domau. Pa sem dobro mislo, zato ka gda so me tetica Irinka zaglednili, včasim so prajli, aj vanej počakam dočas mauž psa privežejo, zato ka je lagvi.

- Vidim, ka vi še na nauvo leto vödejete korino na stüdenec, tašo človek že rejdko vidi.

»Tau sem se dja vse od svoji starišov navčila, pa tau dja zato delam še gnesden. Tau je ena indašnja navada, ka korino na nauvo leto vödejejo na stüdenec. Na staro leto večer smo v tjöjnja sejdli pa smo eden mali djelič goraokinčali. Na nauvo leto so pa moj oča rano gorstanili, tak ka je še malo kmeča (tema) bila pa so tau korino gorazabili na stüdenec. Dapa tašoga reda so vsigdar nika popejvali, samo tau sem že pozabila, ka je tau bilau, zato ka tauma je že petdeset lejt gvüšno. Žalostno, dapa ta navada je že minaula, zato ka ništje drügi nejma korine, samo tøj vrkar Magdi Zadori pa müva. Tau so vejn zato delali, aj stüdenec nikdar vö ne posene pa aj dobro vodau ma. Naš stüdenec je šestnajset mejter globoki pa vsigdar je strašno dobro vodau emo, dapa tista voda je nikan minaula. Leko, če bi stoj bejo tistoga reda, sto bi tadola üšo pa bi ga vöspuco, te bi še gnesden emo vodau.«

- Vi ste se v tau rami naraudili, gde še gnesden živeta?

»Dja sem se tøj naraudila, dja sem najmlajša, vsevküp

nas je štiri sestre bilau, dapa dve sta že tapomrle. Edna, ka je v Murski Soboti, drüga stera pa v Šoproni živela, tak ka že samo tøj na Verici mam edno sestro, Sidiva. Sestra, štera je na Slaskom v Murski Soboti živela, ona je sedemnajset lejt stara bejla, gda je

Irinka pa Ferenc že petdeset lejt živita vküper, sta srečna pa zadovolna

petdesetšestoga leta odišla. Ona je v stanovanji živela na prvom štauki, mauž ji je rano mrau, pa mlajšov sta nej mejla. Ona je v ednom hoteli tjöjala pa ona je nam dosta vse pokazala, kak trbej peči pa tjöjati, gda je domau prišla. Fantje (krofe) je trno dobra vejdlja peči, gda je na fašenek domau prišla pa fantje pekla, je nam tašoga reda dvera nej dala oprejtj. Vsigdar je tak prajla, če mo tavö šli ali pa znautra ostanemo, dapa vö pa nutra ne smejmo odti, zato ka fantje mrzel luft ne smejo dobiti. Za Slovensko zvezo ka sem kuglofe pekla, tau sem se dja tøj od nje navčila. Tau je namé vsigdar Irena Barber prosila, gda je tam delala, zato ka dja sem z njauv sploj dobra bejla. Večkrat v števanovskoj cerkvi svejčo vuždjem za njau pri Mariji.«

- Kak se je ta sestra, ka v Soboti živela, zvala po možej?

»Ona je Ana Ratnik bejla po možej.«

- Pa ka je bilau vašo deklisko ime?

»Dja sem pa Ilona Irena Talaber. Dapa vsakši me samo tak zové, ka Iren, dapa moja pravo ime je Talaber Ilona, zato ka v pravici tøj tak mam napisano.«

- Kak tau, ka ste vi doma ostali?

»Zato ka dja sem najmlajša, pa dja sem doma ostala

Moj mauž je sabau (krojač), pa on je mojomi rodi pa mena dosta gvantanja zašijo. Moja mama je vsigdar tau prajla, gda sem še dekla bejla, pa vsigdar sem si dala kaj šijvati, ka teba bi enoga sabauva trbelo. Pa nej je tak gratalo? Eden sabau me je vzejo.«

- Vi ste vsigdar doma delali?

»Nej, gda je moj mauž v židano fabriko üšo delat, pa dja ranč tak, te smo mi maro pistili pa ranč tak grünt tū, samo malo smo pauvali.

Zato ka tau bi vse nej ladali, pa mama je tøj betežasta gratala.«

- Kak je bilau gostüvanje?

»Müva sva se zdala v Traušča, zato ka Farkašovci so se kak fara tadržali. Gostüvanje je v Farkašovci bilau, pondejlek zazrankoma smo pa sé prišli, pa tū je bilau tadale gostüvanje do večera.«

- Steri mejsec je bilau gostüvanje?

»6. novembra sva se ženila, dapa tašo fajn vrejmen je bilau, ka venej na dvauri smo plesali.«

- Tau pravijo, kakšno vrejmen je na gostüvanji, te taši žitek de emo mladi par. Pa pri vas tau rejsan vala, ka lejporejmen ste meli pa ranč tak lopau živeta vküper z možaum.

»Zdaj, 6. novembra, sva mela 50. obletnico, ka sva se zdala. Pa rejsan je tau pravica, kak pravijo, kakšni cajt je te, gda se zdavajo, tašo lejporejmen je življenje. Pa tau je istina, lejporejmen sva mela, gda sva se zdala, istina, ka müva sva nej bogativa, prausto, dapa mirovno živeva. Dja tau povejm, ka baukše je v srmastvi živeti kak v bogastvi. Nej trbej nam dosta pejnaz, samo telko, kelko je potrejbno. Tam dé dosta pejnez djeste, tam že furt niša falinga vcüpride.«

- Istina, ka sta že starejšiva pa sama sta, dapa zato vas tam vanej vaš pes trno fejest skrb ma.

»Tau je istina, naš pes na naja trno fejest skrb ma, nama se nej trbej bojati, ka bi stoj prejk praga staupo tak, ka bi müva nej vedla. Bilau, ka so se Ciganji stavili pa so sé k ograji prišli, dapa bola skrrej so nej smeli pridti, zato ka naš Manč je vse vkumas skako, tak je čamarasti bejo, pa te tak je nas obrano.«

- Vanej je mrzlo, dapa pri vas je fajn toplo tū v künji.

»Dober špajert mava, samo tau je baja, ka je že trno stari, tak kak ram. Dvejstau lejt stari. Pa nej samo tau, ka dobro segrejva, liki dobro peče tøj. Ka sem kuglofe redla za Zvezu ali za kakšne krstitje, tej so se vse v tej reglinaj pekli. Nagnauk štiri sem leko pekla, spodkar dva pa vrkar dva.«

- Zdaj, ka je tak mrzlo, zdaj gvüšno ka bola trbej nalagati. Mata zavole drv?

»Zdaj fejest nalagava, pa hvala baugi, drva mamo zavole. Zato, ka sta od sestre pojba, Emil pa Tibi, nama drva domau zvozila pa pomagala vküp zožagati. Telko drv sva mela, ka mala dvera na üti sva nej mogla zaprejtj. Trno vrle mlajše ma sestra, pa ranč tak vnuk Čabi nama tøj dosta pomaga. Nama so drva fejest potrejbna, zato ka sva že stariva pa radiva sva na toplom, drügo že ranč ne želejva.«

- Samo eden dober vrauči tej, nej istina, sploj pa zdaj, gda je tak mrzlo.

»Vejš, tau si zavado, müva tej (čaj) sploj radiva mava, najbola šipkovoga, šteroga doma naberem. Večer ga malo notanamaučim pa zazranka tej stjöjam, od tauga bola zdravi tej nega, müva samo tauga pidjeva.«

Karči Holec

V največšom imperiji antičnega časa

Dvestau lejt pred narodjenjom Kristuša je v Mediterani pa kauli njega najbole krepki rosag Rimski imperij (Római Birodalom) grato. Eške bole so steli svojo zemlau povekšati, za tau pa je bila za nji važna krajina, gde gnes Slovenci živejo. Prejk njé so pelale glavne poštuje, po šteraj so bautoške blágo vozili, sodačije pa so leko iz sövera v Italijo prišle. Najvekši varaš, s šteroga so rimski sodacke na kisnejšo slovensko zemlau staupili, je bila Akvileja ali Oglej. Od tistec so v dvej stolecjtaj prejkvzeli cejlo krajino, v šteroj je živelu kauli 150 gezero lüdi, večféle narodnosti. Rimljani so tau zemlau raztalali na tri tale: v X. regijo (vse od Ljubljane prauti Italiji), Norik (Štajerska s Celjom) pa Panonijo (Dolenjska, okaulica Ptuja pa Pomurje). Ka aj bi tau krajino bole kontrolerali, so Rimljani stvaurili varaše kak centre moči, prejk šteri so prejkdavali svojo kulturo tö (romanizacija). Na mesti gnešnje Ljubljane je stala kolonija *Emona*, štera je mejla formo kvadrata (négyzet) z dvöma glavnima poštijama. Na srejdi varaša je biu takzvani »forum«, središče gospodarskoga pa kulturnoga žitka. Malo bole vkraj so bile »inzule«, v šteraj so varašanci živeli. Drügi varaš *Celeja* (gnešnje Celje) je bilau sploy bogato mesto z deset gezero lüdi. Na tau so gorprišli, gda so tam vökopali arheologi. Najšli so rame velikašov, svetišča (szentély), kaupance, depa lančece, kozmetične pa padarske škeri tö. Nej daleč, v gnešnji vesnici Šempeter, leko vidimo najlepše spomenike s toga časa, vej so pa veuki lidgé s Celeje tü dali postaviti svoje nagrobne kamle. Najbole važni varaš pa je bila *Petoviona*, ali gnešnji Ptuj. Že pred Rimljani so tam bile vesnice, vej se je pa dalo prejk Drave priti. Oprvin so rimski sodacke tam tabor, sledik pa varaš napravili. Najbole krepka je bila *Petoviona* v 2. pa 3. stoletji, gda je tam mejlo sedež dosta kancelajov za cejlo regijo do Donave. Arheologi so najšli ostanke kamenoga mostá, kanalizacijo, svetišča pa še dosta kaj. V najbogatejši časaj je biu varaš veuko cerkveno središče, tam so živele krščanjske pa mitraistične skupnosti.

Mitraizem je edna vöra, kult odrešenja, šteri je prišo s Peržije, med pot-

jauv pa je sploy ovaški grato. Guči o cikličnom minjavanji žitka ino smrti, dobroga ino hüdoga, od toga, kak baug sunca Mitra buje lagvoga biká. Njina cerkev se je zvala »mitrej«, več takši so najšli v Sloveniji tö - nej daleč od Ptuja, na Hajdini na priliko tri.

O začetkaj krščanstva na gnešnjom Slovenskom ne vejmo dosta. Geste en par legend o mantrnikaj, depa

Kopijo kipa o varašanci v Emoni najdemo na ljubljanskem Kongresnem trgi

nika je nej gorostalo izpred leta 300, ka bi gvüšno svedočilo krščanstvo. Nauva vöra je tistoga ipa prihajala iz Akvileje, na konci 3. stoletja pa že najdemo krščeničke v Petovionu. Tam je živo *Viktorin Ptujski*, šteri je biu püšpek, mantrnik ino cerkveni pisec, prvi literarni pisateu na slovenski tlejš. Leta 313 so v Rimskom imperiji dopüstili slobaudno krščanjsko vöra, stau lejt kisnej pa so pogange že skoro preminauli. Püšpekova središča so bila v Emoni, Celeji, Virunumu (na Koroškom) pa Tergesti (Trst). Ništerni celau pravijo, ka se je nej daleč od notranjskoga bregá Nanosa naraudo velki cerkveni oča Hieronim ali Jeromoš. Na svejt aj bi pridjauko v (neznanom) varaši Stridon, dosta je piso krščeničkom v Emoni, sledik pa cejlo Biblijo dojobrno na latinski gezik (takzvana *Vulgata*).

Gda so Rimljani edno zemlau za svojo vzeli, so na njau prejkodnesli svojo dühovno pa materialno kulturo tö. Stara lüstva so se navčila latinski gezik pa prejkvzela rimske navade, če rejsan so zvekšoga pisati nej znala. Velki razloček je biu med va-

raškim pa večkim lüstvom. Rimljani so v te krajine prinesli svojo gesti pa gvante, depa mitologijo tö. Romanizacija so najbole pelali bautoške pa sodacke, depa veterani, majstri pa lidgé v kancelajaj ranč tak. Nej so pa cejlak pozabili na domanje navade, vsikša provincija je mejla malo ovaško kulturo.

Zavolo pelanja v dalečnje krajine so Rimljani nücali dobre poti. Po poštijaj so ojdli sodacke tö, meli so glavne (via publica) pa menjšje poti (via vicinalis). Povezani so bili vsi varaši na slovenski tlejš, depa poštuje so pelale v drüge province tö. Menjšje poti so dosta znamenüvale, gda so v kisnejši časaj barbari robili. Če so steli briniti svoje poti med Balkanom pa Apeninskimi bregami, so mogli Rimljani zozidati braniteljski sistem. »Claustra Alpium Iuliarum« je biu napravljen iz zidauv, bastij, dolinski dveri pa signalni törmov. Eške gnesnedén najdemo ništerne njegve ostanke, na

V malom varaši Šempeter pri Celji majo v ednom gračenki dosta rimski nagrobni kamlov

priliko na Vrhniki, na Hrušici ino v Ajdovščini (od Ljubljane prautimaurdji).

Rimljani so dosta nauvoga pripelali v vertivanje tö, najbole pri pauvanji. Mesto motke so vpelali plüg, nücali so dvejlejni kolobar (vetésforgó). Müzge so vöšišili, vodé so regulérali, lejs so vözosekali. V slovenske kraje so pripelali vinsko trto (grauzdje), depa uni so oprvin začnili delati s sadnimi drejvami pa v gračenki tö. Zemla je bila v rokaj cesara, domanji so na njej leko pauvali tak, če so porce plačüvali. Do konca antičnega

cajta so na zemlaj zvekšoga sužnji ali robi delali, v Sloveniji so najšli skoro dvestau takši indašnji »vil rustik«, ali podeželski kurij. Železno rudo (érc) so v rimski cajtaj v alpski plaminaj sami vökopali, drügo pa so nutpripelali z Balkana. Pri Bohinjskom jezeru so najšli ostanke rimske železarne.

V tisti časaj je bilau dosta veštaukov: na priliko lončarski v Ljubljani pa na Ptui, ciglarski na Ptui ino v Vipavskoj dolini. Kamen so sekli med drügim v kamnolomaj na Pohorji, Rimljani pa so v tau krajino pripelali fudanje glažojne tö. Takše steklarne so bile na Ptui, v Celji pa Ljubljani. Bilau je pa dosta tišlarov, kovačov ino tkalcov tö. Od ništerni meštrij znamo samo zatok, ka od nji piše na nagrobni kamlaj, vej so pa njini produkti s časom preminauli.

Najvekše odavanje pa küpüvanje je bilau na Jantarnoj pauti (Borostyánkő-út), štera je pelala prejk Savarie (Sombotela) prauti Baltskomi maurdji. V vauski vazaj, »amforaj« so vozili vse, ka je drauvno ali tečé, lončarge so na svojo keramiko pečatline dejvali. Ništerno blago (denila, lančeci) je nej bilau s té krajov, tau svedoči trgovino z dalečnjimi mejstami. Produkte so pelali po vodaj tö, erično pristanišče (kikötő) na potoki Ljubljanica je biu *Navport* (gnešnja Vrhnika).

Na slovenskoj zemlej sta se bíla dva cesara tö: leta 394 sta v bitki (csata) pri Frigidi (blüzi Vipave) vküpvdarila krščanjski *Teodozij I.* ino poganski protivnik *Evgenij*. Teodozij je s pomočjauv Bogá (pa velkoga vihéra) gvino, tak je leko eške en par lejt austu casar cejlaga imperija. V tisti cajtaj so začnili vdérati tihinska lüstva. Zavolo nevarnosti je dosta domanji lidi zbejžalo, šteri so ostali, so svoje rame zozidali na visiki bregaj. Tau so bili zvekšoga romanizirani krščenički, njine domauve s krepkimi zidauvi so najšli na priliko pri Sevnici, Celji pa Kobaridi.

V kesnoj antiki je dosta nauvi lüstev prišlo na Slovensko (Ostrogoti, Langobardi), raubili so Huni ino Avari. Najbole pa je obraz krajine ovaški grato v 6. stoletji, gda so na zemlau gnešnje Slovenije staupili prvi Slavi.

-dm-

kejski: Wikimedia

Zima je pri nas nej samo za počivati

Porabski slovenski penzionisti smo v svojem društvu 2016. leta lejpi niz programov meli, vsevkup smo se 35-krat leko srečali med seov, steri smo se steli pa želeli, steri mamu za tau zdravdje pa maudoš. Zvójn pet tradicionalni velki programov probamo vónajti dostafele menše tü, aj na leto vsakši má na volo bar enga ali dva maliva programa, ka ga briga, kama z dobre vole pride. Pri tej programaj ranč tak moramo pred očami meti tau tü, ka vsakši mora meti svoj cilj izmed tisti, stere smo doužni opravlati, dosegniti. Tašni programi so v decembri tü nej sfalili, z njimi smo na tejm bili, aj gora držimo indašnje paversko delo, stare šege pa se včimo nauvefele, moderne šege, če leko, z mladinov.

En tau slovenčarski pa varaški penzionistov, steri so več dni veselo guščice löjpali pri verti Ferenci Dančeci v Slovenskoj vesi. Vertinji Irenki (s pravi kraj prva) se nej vnaužalo telko lidi gora prijati pa na veliko pogostiti, za koj se lepau zavalimo, ranč kak za tau, ka nas pozovejo pa nam zavüpajo.

Vert Ferenc Dančec je pa majster za tau, kak trbej brž pa dobro posišiti goščice, med tejm pa pripovedjati smejsne hištarije iz svoji mladi lejt.

Slovenska cvetličarka Marta Šteinmetz z Varaša nas je dva dni z velkim potrplenjom včila, nam tolmačila, kak trbej vezati šaupe, redti lejpe božične okraske na svetešnje stole.

12. decembra so lepau vküp prišle ženske od Senika do Slovenske vesi, iz Števanovec (na kejpi), 13. decembra pa z Varaša pa Verice. Škoda, ka so zvójn dijankinje Vanessze Horvath pauleg betega nej mogle pridti drüge dijakinje pa vnukice.

16. decembra, kakoli nej bilau slane pa mraza, se je zatok poznala zima v nogaj pa rokaj, gda smo kukarce brali za divdjačino pri mladomi verti Štefani Domiteri v Sakalovci.

Sedem Varašancov pa trgé Slovenčarge za dobro peldo, steri smo pred božičnimi svetki pomagali. Kak, tau dobro kaže rdeči mašin, na sterom tak li vedri žunti pauv. (Dola sta ostala Feri Meggyeš, Marika Kürnjek.)

Tekst: Klara Fodor
Kejpi: Marijana Kovač, Klara Fodor,
Eva D. Domiter

porabje.hu

PETEK, 13.01.2017, I. spored TVS

5.55 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 12.25 Naš vsakdanji kruhek: Sosed sosedu sosed, slovenska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Pogovor s predsednikom, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Slovenski magazin, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.15 Piknik s torto: Gospodična Mačka, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Noč Modrijanov 2016, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Lady Eve, ameriški film, 0.40 Profil, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Info-kanal

PETEK, 13.01.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program OP! 8.40 To bo moj poklic: Slikopleskar-črkoslikar, 9.05 Slovenski vodni krog: Rinža, dokumentarna nanizanka, 9.45 Na obisku, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: alpska kombinacija, smuk (M), 11.30 Halo TV, 12.20 Dobro jutro, 13.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: alpska kombinacija, slalom (M), 14.45 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 16.00 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.25 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.55 Ti, jaz in oni, angleška nanizanka, 17.40 Rokomet - svetovno prvenstvo, Nemčija : Madžarska, 19.40 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 20.05 Žirafača, palestinsko-italijansko-nemško-francoski film, 21.30 Derren Brown: Poskusi: Kviz, 22.20 Polnočni klub: Pozor, huda novinarka! 23.35 Glasbeni spoti, 0.35 Zabavni kanal, 2.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: alpska kombinacija, smuk (M), 3.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: alpska kombinacija, slalom (M), 4.30 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 5.10 Glasbeni spoti

SOBOTA, 14.01.2017, I. spored TVS

5.50 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program OP! 11.20 Tednik, 12.35 Kaj govoriš? = So vakereš? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.20 Osamljeni planet - 1000 fantastičnih doživetij: Najlepši kraji za opazovanje živali, 15.00 Deset največjih dosežkov Nase, angleška dokumentarna serija, 16.00 Teater Paradižnik: gost oddaje Zoran Predin, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Sir s sedmimi skorjami, dokumentarno-izobraževalni film, 17.45 Pogled na ... skupinske portrete slikarja Jožefa Tominca, dokumentarna oddaja, 18.00 Sladko življenje z Rachel Allen: Popoldanski čaj, 18.30 Ozare, 18.40 Zu: Zu se opraviči, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Bob leta 2016, 21.30 Prevara (II.), ameriška nadaljevanka, 22.35 Poročila, Šport, Vreme, 23.10 Višja sila, francosko-norveško-švedski film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.30 Info-kanal

SOBOTA, 14.01.2017, II. spored TVS

6.10 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 8.10 Derren Brown: Poskusi: Kviz, 9.15 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 10.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 12.20 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (M), 14.25 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Slovenija : Islandija, 16.35 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 18.00 Biatlon - svetovni pokal: sprint (Ž), 18.50 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski teki, sprint, 20.05 Apartma, ameriški film, 22.05 Zvezdana, 22.50 Ladja norcev, koncert skupine Lačni Franz, 0.00 Glasbeni spoti, 1.00 Zabavni kanal, 2.50 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Slovenija : Islandija, 4.15 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 5.25 Glasbeni spoti

NEDELJA, 15.01.2017, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.25 Danov Dinosvet: Pod krinko; Glasbene težave, kanadska otroška nanizanka, 10.00 Nedeljska maša, prenos iz župnije Zaplana, 10.55 Prislunimo tišini, izobraževalna oddaja, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha: Trubar in Luter, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Noč Modrijanov 2016, 14.50 Ena, dve, tri, ameriški film, 16.40 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.15 Noč Modrijanov 2016, 17.45 Vikend paket, 18.40 Tilka in prijatelji: Tilkin hotel za hrošče, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Več po oglasih: Vandali, slovenska

nadaljevanka, 20.30 Vojna in mir, angleška nadaljevanka, 21.20 Intervju, 22.10 Poročila, Šport, Vreme, 22.35 Charlatan Magnifique, dokumentarni film o Magnificu, 23.15 Charlatan Magnifique, dokumentarni film o Magnificu, 0.05 Trenutek vročice - Pet mozaikov sodobnega plesa v enem ogledalu: Mojca Majcen, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.35 Info-kanal

NEDELJA, 15.01.2017, II. spored TVS

6.30 Duhovni utrip, 6.45 Posebna ponudba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 7.20 Glasbena matineja, 8.00 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 9.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal, 11.25 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (M), 12.15 Alpsko smučanje - svetovni pokal, 14.40 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (Ž), 15.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 18.00 Smučanje prostega sloga - svetovni pokal: smučarski teki, ekipni sprint, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Deset največjih dosežkov Nase, angleška dokumentarna serija, 20.55 Inside - Offside: V zaledju predsodkov: Več kot ena pot, dokumentarna oddaja, 21.20 Svetovi Philipa K. Dicka, francoska dokumentarna oddaja, 22.20 Ne!, čilsko-ameriško-francosko-mehiški film, 0.15 Vikend paket, 1.05 Glasbeni spoti, 2.05 Zabavni kanal, 3.30 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 5.20 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 16.01.2017, I. spored TVS

5.55 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Sladko življenje z Rachel Allen: Popoldanski čaj, 10.40 10 domačih, 11.10 Vem!, kviz, 11.55 Kaj govoriš? = So vakereš? 12.25 Naš vsakdanji kruhek: Irena, lahko noč, slovenska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Panoptikum, 14.25 Osmi dan, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Firbcologi: O lačnih medvedih, tankih smučeh in počasnih posnetkih, mozaična oddaja za otroke, 15.50 Muzikajeto: Punk rock / Kukr lkh ti by Whiteman feat. GF, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 V svojem ritmu, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 17.55 Novice, 18.00 eRTeVe, 18.10 Ozi bu: Pelikan se prehladi, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Pisave: Suzana Tratnik, Jani Virk in Lucija Štepančič, 23.40 Glasbeni večer, 1.00 Profil, 1.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.45 Info-kanal

PONEDELJEK, 16.01.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program OP! 8.20 To bo moj poklic: Slikopleskar-črkoslikar, 8.45 Slovenski vodni krog: Cerkniščica, dokumentarna nanizanka, 9.25 Malo čez les, dokumentarni film, 10.30 Čez planke: Poljska, 11.30 Dobro jutro, 14.05 Polnočni klub: Pozor, huda novinarka! 15.30 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.40 Ti, jaz in oni, angleška nanizanka, 17.25 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Slovenija : Makedonija, 20.00 Zadnji tango v Halifaxu (III.), angleška nadaljevanka, 20.55 Zločini v Walesu (II.), angleška mini-serija, 22.25 Odkrivamo Južno Ameriko - seks v velelestu, angleška dokumentarna serija, 23.20 Glasbeni spoti, 0.25 Zabavni kanal, 3.50 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Slovenija : Makedonija, 5.25 Glasbeni spoti

TOREK, 17.01.2017, I. spored TVS

5.40 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Obzorja duha: Trubar in Luter, 12.25 Naš vsakdanji kruhek: Dobra mačka, slovenska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Studio city, 14.40 eRTeVe, 15.00 Lučka - Pitypang, oddaja TV Lendava, 15.45 Otroški program OP! 16.30 Poskusiva znova, angleška nadaljevanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Posebna ponudba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Poldi: Dan, ko so ribjemu kralju ukradli krono, risanka, 18.15 Pavle, rdeči lisjacek: Kdo je najboljši, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Oproščen, norveška nadaljevanka, 20.50 Pod mostovi, dokumentarni film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Pričevalci: Henrik Travnik, dokumentarna oddaja, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.30 Info-kanal

TOREK, 17.01.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program OP! 8.30 To bo moj poklic: Zidar, 8.55 Slovenski vodni krog: Piranski zaliv, do-

kumentarna nanizanka, 9.40 Uskoška dediščina Bele krajine, dokumentarni film, 10.45 Pogled na ... skupinske portrete slikarja Jožefa Tominca, dokumentarna oddaja, 11.00 Dobro jutro, 13.35 Dober dan, 14.35 Bob leta 2016, 16.20 Čarokuhinja pri atu: Bela krajina, 16.40 Ti, jaz in oni, angleška nanizanka, 17.25 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Slovenija : Tunizija, 20.00 Na tankem ledu, ameriška dokumentarna oddaja, 21.00 Prava ideja, 21.30 Votla krona, angleška nadaljevanka, 22.25 To se dogaja samo drugim, francoski film, 23.50 Glasbeni spoti, 0.55 Zabavni kanal, 3.55 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Slovenija : Tunizija, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 18.01.2017, I. spored TVS

5.40 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Pisave: Suzana Tratnik, Jani Virk in Lucija Štepančič, 12.25 Naš vsakdanji kruhek: Narejeno na Kitajskem, slovenska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju, 14.35 Duhovni utrip, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.45 Male sive celice: Oš Zreče in Oš Staneta Žagarja, Kranj, kviz, 16.30 Poskusiva znova, angleška nadaljevanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Zajček Belko: Prvič, ko sem se kotalkal, risanka, 18.10 Pipi, Pupu in Rozmari: Slonokoščeni prehod, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Phoenix, nemško-poljski film, 21.40 Utrinek, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Volčji dvorec: Trik s kartami, angleška miniserija, 0.40 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Info-kanal

SREDA, 18.01.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program OP! 8.30 Lučka - Pitypang, oddaja TV Lendava, 9.15 To bo moj poklic: Zidar, 9.40 Slovenski vodni krog: Mirna, dokumentarna nanizanka, 10.20 10 domačih, 10.50 eRTeVe, 11.05 Dobro jutro, 13.40 Dober dan, 14.45 Vikend paket, 15.50 Dokumentarna oddaja, 16.40 Prava ideja, 17.25 Zavod za zaposlovanje (II.), angleška nanizanka, 18.00 Halo TV, 19.00 Otroški program OP! 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Migaj raje z nami, oddaja za razgibano življenje, 20.40 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Španija : Makedonija, 22.30 Bleščica, oddaja o modi, 23.05 Popšop, 23.40 DMP - 25 let s kitaro v roki, veliki koncert petindvajsetletnikov iz Novega mesta, ki slišijo na ime Društvo mrtvih pesnikov, 1.25 Glasbeni spoti, 2.25 Zabavni kanal, 3.55 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Španija : Makedonija, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 19.01.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.30 Naš vsakdanji kruhek: Vsi skupaj sami, slovenska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Pod mostovi, dokumentarni film, 14.30 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.0 Brez meja - Határtalan, oddaja TV Lendava, 15.35 Iskalca, dokumentarni film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek - zgodbe priseljencev, 18.05 Knjiga o džungli: Safari: Lov, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Informativno pogovorna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Osmi dan, 23.40 Panoptikum, 0.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

ČETRTEK, 19.01.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program OP! 8.30 To bo moj poklic: Elektroinštalater, 9.05 Slovenski vodni krog: Radulja, dokumentarna nanizanka, 9.50 Kino Fokus, 10.15 Slovenski magazin, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 14.10 Biatlon - svetovni pokal: posamična tekma (Ž), 15.55 Posebna ponudba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.45 Sir s sedmimi skorjami, dokumentarno-izobraževalni film, 17.25 Zavod za zaposlovanje (II.), angleška nanizanka, 18.00 Halo TV, 19.00 Otroški program OP! 20.00 Avtomobilnost, 20.35 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Slovenija : Španija, 22.35 Osamljeni planet - 1000 fantastičnih doživetij: Najlepše starodavne znamenitosti, 22.55 Bombna misija, luksemburško-ameriški film, 1.05 Glasbeni spoti, 2.05 Zabavni kanal, 3.55 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Slovenija : Španija, 5.25 Glasbeni spoti

Števanovska bauta pride k vam domau!

V Števanovci, Otkauvci, na Verici, v
Ritkarovci, Andovci pa na Dolejnjon
Seniki števanovska bauta pride domau!

Pozovite našo bau-to po telefoni zazranka
do 8. vöre, povejte, ka bi tjöjpili, pa
vam eštja dopodneva pripelamo k vam
domau. Ponüjamo vam friško mesau,
frištje žemlé, kif-line pa pogačice,
pokaraj pa vse drügo, ka vam domá
trbej.

Za najmenja dve djezero forintov si
morate pristölati, te vam leko pripelamo
domau.

Naš telefon je:

350-026 ali leko pozovete
Zoltána Nagyá tö po telefoni
0630/640-1561.

HÁZHOZSZÁLLÍTÁS
APÁTISTVÁNFAVA
KÉTVÖLGY, ORFALU
ALSÓSZÖLNÖK
TERÜLETÉN
KISZÁLLÍTÁS

Rendelje meg áruját reggel 6-8 óráig.
és még aznap délelőtt kiszállítjuk!

Az ajánlat min. 2000 Ft felett érvényes.

Bő választékkal, hentesáru különlegességekkel,
kézműves termékekkel, helyben sült pékáruval,
friss tökehússal, háztartási cikkekkel
várjuk kedves vásárlóinkat!

ELÉRHETŐSÉG:
06 30 64 01 561 // 06 94 350 026

Bo dovolj prvošolcev za pouk slovenščine v Monoštru?

Intenzivne priprave na ponovni pouk slovenskega jezika
v OŠ Jánosa Aranya v Monoštru potekajo. V začetku de-
cembra je ravnateljica šole *Schlepfnerné Gáspár Andrea*,
skupaj z vzgojiteljicami slovenske skupine, ravnateljico
vrtca in avtorico tega zapisa, pripravila sestanek s starši
malčkov omenjene skupine, ki bodo naslednje šolsko leto
prvošolci. Ker je na Madžarskem možnost, da otroci, ki

dopolnijo v poletnih mesecih – tik pred vstopom v šolo –
komaj 6 let, lahko ostanejo še leto dni v vrtcu, bo 5 otrok
slovenske skupine to tudi izkoristilo. Takih, ki se bodo iz
vrtca jeseni podali v šolo, bo tako samo 6. Pa bi šli vsi k
slovenskemu pouku? Upajmo, da bodo. Sicer pa ves čas
poudarjamo, da se v slovensko skupino v 1. razred OŠ lah-
ko vpišejo tudi otroci, ki niso obiskovali slovenskih dejav-
nosti v vrtcu. Vabimo torej tudi začetnike pri slovenščini.
Sestanka se je udeležilo 5 mamic, ki so želele izvedeti čim
več o možnostih za svojega otroka. Ravnateljica OŠ jim
je natančno vse predstavila, vsi sodelujoči na sestanku pa
smo po svojih kompetencah dodali in pojasnili staršem,
kar jih je zanimalo.

Upajmo, da se bodo starši – vsaj tisti slovenskih korenin –
v Monoštru res odločili za vpis otrok v slovensko skupino.
Naklonjenost tako šole kot skupnosti je velika, verjamem,
da bo z veseljem priskočila na pomoč tudi monoštrsko-
slovenskoveška slovenska samouprava.

Valerija Perger

Muzej Avgusta Pavla

Obiskovalce pričakuje

od torka do sobote od 11.00 do
15.00 ure.

Skupine sprejemajo tudi zunaj
delovnega časa, prijavite se lahko
po telefonu 94/554-128.

Vstopnina za odrasle: 600 forintov
ali 2 evra, za dijake in upokojenice:
300 forintov ali 1 evro.

Za šolske skupine prireajo tudi
delavnice.

RADIO MONOŠTER

9970 Szentgotthárd, Gárdonyi u.1.
info@radiomonoster.hu
Tel/Fax: +36-94-554-126

Szentgotthárd / MONOŠTER 106.6 MHz
Felsőszölnök / Gornji Senik 97.7 MHz

Vsak dan / Naponta : 12.00-16.00

OGLAS HIRDETÉS

Generalni konzulat RS v Monoštru prodaja
diplomatsko službeno vozilo z naslednjimi
podatki:

Lastnik vozila: Generalni konzulat Republike
Slovenije v Monoštru

Znamka, tip: Peugeot 607

Letnik: 2004

Datum prve registracije: 10.06.2004

Datum prve registracije na Madžarskem:

25.11.2010

Prevoženi km: 136.000

Tehnični pregled: do 1.12.2016

Motor: bencinski, 2946 cm³, 152 kW

Menjalnik: ročni (5 pr.)

Oblika: limuzina

Kraj ogleda: Kossuth u. 39

Monošter/Szentgotthárd

Cena: 2250 EUR ali najboljša ponudba

Slovenska meša v Monoštri

SLOVENSKA MEŠA
V VARAŠI / MONOŠTRI
BAU

22. JANUARA

V 16.30 VÖRI

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Ministrstva za
človeške vire (EMMI) ter Urada RS za Slovence v
zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB